

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง: แรกกัดดันหรือพลังอันยิ่งใหญ่

Parental Involvement: A Delicate Balance

ปรียสรณ์ อาศรัยราชกูร¹ ชนิดา มิตรานันท์²

warankann.suwarak¹ Chanida Mitranun²

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ²

Corresponding Author, E-mail: preeyasorn.arsairas@g.swu.ac.th¹ E-mail: chanidam@g.swu.ac.th²

Received: 15 Dec 2024

Revised: 13 May 2025

Accepted: 29 Jun 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งผลกระทบต่อหลานในสามประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ผลกระทบต่อบุตรหลาน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และทักษะทางสังคม 2) คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและโรงเรียน และ 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ปกครองเอง การศึกษาครั้งนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรม และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเด็นต่างๆ โดยมุ่งเน้นศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแบบใดที่จะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตรหลาน และทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จของชีวิตในอนาคตของบุตรหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพและเหมาะสมนั้น ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในระดับที่พอดี เน้นที่คุณภาพมากกว่าปริมาณ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองที่เหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนการส่งเสริมให้มีสื่อสารที่สื่อสารอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องระหว่างผู้ปกครองกับทางโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมนี้ต้องไม่เป็นภาระต่อผู้ปกครองเอง ดังนั้นการเลือกรูปแบบของการมีส่วนร่วมควรสอดคล้องกับบริบทของแต่ละครอบครัวและความต้องการเฉพาะของบุตรหลานแต่ละคน การทำความเข้าใจปัจจัยเหล่านี้ จะช่วยให้สามารถพัฒนากลยุทธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กได้อย่างยั่งยืน บทความนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการร่วมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, แรกกัดดัน, พลังอันยิ่งใหญ่

Abstract

This article investigates the multifaceted impact of parental involvement on child development, analyzing three principal dimensions: 1) its effects on children, encompassing both academic achievement and social skills; 2) the quality of home-school relationships; and 3) the consequences for parents

themselves. This study, conducted through a comprehensive literature review and synthesis of existing research on parental involvement, specifically aims to identify what forms of parental engagement can effectively foster children's academic success and essential socio-emotional skills for future life achievements, without causing detrimental effects to any stakeholders. The findings reveal that truly effective and appropriate parental involvement necessitates a balanced approach, prioritizing quality over mere quantity. This involves empowering children to develop self-management skills suited to their age, alongside promoting consistent and effective communication between parents and schools. Crucially, however, such involvement must not become an undue burden on parents themselves. Therefore, the choice of involvement strategies should align with the unique context and specific needs of each family and child. Understanding these factors is pivotal for developing sustainable strategies that promote children's learning and holistic development. Ultimately, this article offers valuable guidance to parents, educators, and all relevant parties in collaboratively cultivating a supportive learning environment conducive to maximizing children's potential.

Keywords: Parental involvement, pressure, great power

บทนำ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของบุตรหลานเป็นปัจจัยสำคัญที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 (SDGs 4 – Quality Education) ที่มุ่งสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งถึง และเป็นธรรม พร้อมส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อพิจารณาพร้อมกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ของประเทศไทย ที่ใช้หลักการการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2560) และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (All for Education) ยิ่งตอกย้ำถึงความสำคัญของบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในหลากหลายมิติ อาทิ การสนับสนุนทรัพยากร การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนจนถึงการมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจ และพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน (Sharma, 2024, p. 46) แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าปัจจัยต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแบบเดียวกันอาจไม่ได้ผลลัพธ์เดียวกันในทุกช่วงวัยของเด็ก (Utami A, 2022, p.17) หรือผลงานวิจัยในประเทศฟิลิปปินส์ ของ Maimad et.al.,(2023) พบว่าโครงการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ เช่นการให้เงินช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน มีบทบาทสำคัญกว่าในการส่งเสริมการเข้าเรียนของนักเรียน ดังนั้นการศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อบุตรหลานในสามประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของบุตรหลาน (2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว และ (3) ผลกระทบต่อผู้ปกครองเอง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะช่วยส่งเสริมความสำเร็จของบุตรหลานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จของชีวิตในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่สร้างผลกระทบเชิงลบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง การศึกษานี้ดำเนินการโดยมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจความซับซ้อนของความสัมพันธ์ดังกล่าว และตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท จะนำไปสู่ความสำเร็จของบุตรหลาน

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างครอบคลุมในทุกด้าน การศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่หลากหลายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จากงานวิจัยของ Bacskai et.al. (2024) และงานวิจัยของ Wahyuni & Mangunsong (2022, p.17-18) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองออกเป็น 3 รูปแบบหลัก การจำแนกแบบนี้จะช่วยให้อธิบายได้ชัดเจนขึ้นว่าการมีส่วนร่วมแต่ละรูปแบบส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์ของบุตรหลาน ต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน และต่อผู้ปกครองเองได้อย่างไร

1.การมีส่วนร่วมที่บ้าน คือการสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นการช่วยสอนและอธิบายการบ้าน การพูดคุยเรื่องราวที่โรงเรียนกับบุตรหลาน การเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะนี้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจทางด้านการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็ก (Wahyuni & Mangunsong, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ LaRosa et.al. (2023) ที่ว่าการที่ผู้ปกครองให้ความเอาใจใส่การเรียนรู้ที่บ้านอย่างจริงจังช่วยส่งเสริมพัฒนาการเชิงบวกทางด้านสังคมและอารมณ์ของเด็กโดยเฉพาะในระดับปฐมวัย

2.การมีส่วนร่วมที่โรงเรียน หมายถึงการเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง-ครู และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดย Hanson & Pugliese (2020,p.3) พบว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่พบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากที่สุดคือการเข้าร่วมการประชุมทั่วไปของโรงเรียนหรือสมาคมผู้ปกครองครู ร้อยละ 89 รองลงมาคือการเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนหรือกิจกรรมในชั้นเรียน ร้อยละ 79 และการเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง-ครู ร้อยละ 75 และยังพบว่าการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองยังช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการของบุตรหลาน ซึ่งเป็นส่งผลการยกระดับของคุณภาพชีวิตโดยรวม และช่วยให้เด็กพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่

3.ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและโรงเรียนมีคุณภาพของการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของความสัมพันธ์นี้ โดยเฉพาะการสื่อสารที่ดีระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนแบบสองทาง เมื่อครูหรือผู้ปกครองมีข้อกังวลเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้หรือพฤติกรรมของเด็ก การสื่อสารที่มีคุณภาพจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าเด็กจะได้รับการส่งเสริมและดูแลอย่างดีที่สุด ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Zou (2023) ที่พบว่าในช่วงระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา การที่ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการศึกษาและพัฒนาการของเด็กนั้นจำเป็นอย่างมาก และการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นรอบด้านทั้งด้านการเรียนและด้านพัฒนาการ ช่องทางการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยสนับสนุนให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจความคาดหวังของกันและกันได้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือที่มั่นคงยิ่งกว่าเดิม

จากการวิเคราะห์ทั้งสามรูปแบบหลัก ผู้วิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมที่บ้าน ที่โรงเรียน และการสื่อสารระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ล้วนมีความสำคัญ แต่ระดับของความสำคัญและระดับของผลกระทบอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของการมีส่วนร่วม ดังที่งานวิจัยของ Ho (2007 p. 65) ชี้ให้เห็นว่าในบริบทของเอเชีย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่บ้านมีความนิยมมากกว่าการมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยเฉพาะการ “ให้การสนับสนุนการเรียนรู้” ที่บ้านเป็นวิธีช่วยเหลือบุตรหลานที่พบได้บ่อยที่สุด ในขณะที่การมีส่วนร่วมในโรงเรียน เช่น การเป็นอาสาสมัครหรือเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้ปกครองครู (PTA) นั้นไม่เป็นที่นิยม และการติดต่อสื่อสารกับทางโรงเรียนจะเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าร่วมมากที่สุด แต่ลักษณะของการมีส่วนร่วมนี้อาจแตกต่างกันอย่างมากระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และความคาดหวังทางวัฒนธรรมของแต่ละครอบครัวตัวอย่างเช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้นของครอบครัวจะเกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ปกครองทางด้านการศึกษา โดยการการจัดหาอุปกรณ์ทางการเรียนหรือการส่งเสริมให้เรียนเพิ่มเติมเพื่อเสริมทักษะต่าง ๆ ให้กับบุตรหลานที่มากขึ้น ในขณะที่ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำอาจมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนทางการศึกษาที่บ้านมากกว่าการส่งเสริมทางทรัพยากรอื่น ๆ หรือการมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยตรง และถึงแม้ว่างานวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เช่น การเข้าเรียนสม่ำเสมอ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และทักษะทางสังคม (Oranga et.al., 2023) แต่แนวคิดที่ว่า "ยิ่งมีส่วนร่วมมาก ยิ่งดี" นั้น กลับไม่ครอบคลุมความซับซ้อนของประเด็นนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แม้จะมีอิทธิพลมากกว่าปัจจัย

ทางเศรษฐกิจและเชื้อชาติ (Wildmon et.al., 2024) แต่คุณภาพและความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมนั้นสำคัญกว่าปริมาณ ดังที่ Cruickshank (2024) เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับปัจจัยทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสังคม เพื่อให้บรรลุประสิทธิภาพสูงสุด ช่องว่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์และระดับการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจริง (Wildmon et.al., 2024) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการทำความเข้าใจประเภทและคุณภาพของการมีส่วนร่วม มากกว่าการมุ่งเน้นที่ปริมาณ เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเหมาะสมในบริบทต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถพัฒนากลยุทธ์ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ปกครอง การเข้าถึงข้อมูลและการสนับสนุนจากโรงเรียน (Sharma, 2024) และการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน (Wildmon et.al., 2024) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม และนำไปสู่การพัฒนาของบุตรหลานอย่างเต็มศักยภาพโดยไม่ก่อให้เกิดความเครียด ความกดดัน หรือการพึ่งพาอาศัยที่มากเกินไป

ผลกระทบต่อบุตรหลาน

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาการของเด็ก ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ สังคม และอารมณ์ และยังพบอีกว่าการมีส่วนร่วมนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จทางการศึกษา ที่ไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ และพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม ของเด็กอีกด้วย (Sharma, 2024) ที่น่าสนใจคือ อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กมีความสำคัญ มากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ในการกำหนดทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Wildmon et.al., 2024) ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาเพิ่มเติมยังพบความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการรับรู้ ของผู้ปกครองเอง เกี่ยวกับความสำเร็จทางการเรียนของบุตรหลาน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Wahyuni & Mangunsong, 2022) ผลการวิจัยเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการ ที่รอบด้านของเด็ก และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาในขั้นต่อไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหมายถึงความสำเร็จของนักเรียนในระบบการศึกษา โดยทั่วไปจะประเมินจากคะแนนสอบ มาตรฐาน และอัตราการสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงผลของความสำเร็จในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ ยังครอบคลุม ถึงทักษะสำคัญอื่นๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ เช่น ความ มุ่งมั่นและความใฝ่รู้ เป็นต้น (Kushwaha & Ahmad, 2024) อย่างไรก็ตาม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ผู้ปกครองมักประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพิจารณาจากการสังเกตความพยายามและความตั้งใจของบุตรหลาน รวมถึงผล การเรียน โดยวัดจากความรับผิดชอบในการทำการบ้านและการส่งงาน (Wahyuni & Mangunsong, 2022) จากนิยามนี้เห็นได้ ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงได้ตามปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัว และสังคม การศึกษาให้ ครอบคลุมในทุกมิติของความสัมพันธ์จึงสำคัญอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งผลอย่างมีนัยสำคัญและครอบคลุมต่อ ความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน งานวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการศึกษาของ บุตรหลาน เด็กจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จทางวิชาการมากขึ้น มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะที่จำเป็น สำหรับความสำเร็จ ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ การมีคะแนนและผล การสอบที่ดีขึ้น การเพิ่มขึ้นของแรงจูงใจและความมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การเข้าเรียนสม่ำเสมอและมีความมุ่งมั่น การมีทัศนคติ เชิงบวกต่อการเรียนรู้ การทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างสมบูรณ์ และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ดี (Sharma, 2024,p.46) แม้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมหรือปัญหาภายในครอบครัวอาจเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน แต่การมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดผลกระทบเชิงลบเหล่านั้นได้ (Utami, 2022) โดยพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วม ที่สำคัญ คือการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน การช่วยสอนการบ้าน การร่วมทำกิจกรรมทางวิชาการ และการสื่อสารอย่าง สม่ำเสมอระหว่างบ้านและโรงเรียน (Wahyuni & Mangunsong, 2022.p.27) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Harbola & Dutt

(2024,p. 656) ที่ว่ากลไกสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีของเด็ก คือความร่วมมือ และการสื่อสารที่มีคุณภาพระหว่างครู และผู้ปกครอง รวมถึงการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการให้ความช่วยเหลือบุตรหลานในการทำ การบ้าน

แต่อย่างไรก็ตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรงไปตรงมาเสมอไป (Li et al. 2023) แต่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ 1) คุณภาพของการมีส่วนร่วม เช่น การให้กำลังใจ การช่วยเหลือในการเรียนรู้ 2) รูปแบบ ของการมีส่วนร่วม เช่นการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การช่วยเหลือในการทำการบ้าน (Wahyuni & Mangunsong, 2022) และ 3) ความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละครอบครัวและบุตรหลาน เป็นประเด็นที่ควรได้รับการศึกษาในเชิงลึกต่อไป (Ho, 2007) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Li et al. (2023) ได้เสนอมุมมองที่น่าสนใจว่า เมื่อผู้ปกครองมีความคาดหวังที่สูงเกินไป ประกอบกับการ ทุ่มเทมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร และกิจกรรมที่โรงเรียนมากเกินไป ผลลัพธ์ที่ได้กลับกลายเป็นผลการเรียนของเด็กที่แย่งลง สาเหตุสำคัญมาจากการที่ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากเกินไปจนความจำเป็น ซึ่งไปรบกวนพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก ที่ ส่งผลกระทบต่อสมาธิและความพร้อมในการเรียนรู้ และผลกระทบนี้ยังไม่ได้จำกัดอยู่แค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เกิดขึ้นได้กับเด็กจาก ทุกระดับฐานะทางครอบครัว ในทางตรงกันข้าม การมีส่วนร่วมในระดับที่มีความสมดุล กลับให้ผลลัพธ์ที่เป็นบวก จากงานวิจัย ของ Goshin et.al. (2021) พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ให้อิสระบุตรหลานให้อิสระในการเลือกและตัดสินใจใน ระดับที่พอดี ช่วยส่งผลดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของบุตรหลานวัยมัธยมศึกษามากกว่าการแทรกแซงที่มากเกินไปหรือ การไม่ค่อยมีส่วนร่วม ซึ่งข้อค้นพบนี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ Sharma (2024) ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ต่ำเกินไปก็ สัมพันธ์กับผลการเรียนที่ไม่ดีของบุตรหลาน ดังนั้นการค้นหาระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญในการ ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กอย่างแท้จริง

ทักษะสังคมและอารมณ์

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก ซึ่งหมายถึง ความสามารถของเด็กในการจัดการอารมณ์ตนเอง สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ทำงานร่วมกับผู้อื่น และปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์ต่างๆ (Osiba, 2024) พัฒนาการนี้ครอบคลุมทั้งความสามารถในการควบคุมตนเอง การแสดงออกทางอารมณ์ที่ เหมาะสม การแก้ปัญหา ตลอดจนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ เช่น ความไว้วางใจและความร่วมมือ โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับผู้ปกครอง งานวิจัยของ Oranga et.al. (2023) ที่อ้างอิงกรอบแนวคิด 6 รูปแบบของ Epstein ชี้ว่าองค์ประกอบต่างๆ ของ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่นการเป็นอาสาสมัครที่โรงเรียน การสื่อสารกับโรงเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน การจัดหา ทรัพยากรการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ปลอดภัย และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครอง ล้วนส่งผลบวกต่อ พัฒนาการทางด้านนี้รวมถึงการปรับตัวในโรงเรียนและความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รากฐานสำคัญของการพัฒนาการทางสังคมและ อารมณ์นี้เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่บ้านผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่น การอ่านนิทาน และการ พูดคุย ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างจุดแข็งเหล่านี้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ความไว้วางใจที่ผู้ปกครองมีต่อครูยังส่งผล ต่อการรับรู้ของครูเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือและ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียน (LaRosa et.al., 2023) อิทธิพลของการมีส่วนร่วมนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในช่วงปฐมวัย เท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเนื่องถึงวัยที่โตขึ้น ทั้งความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความภาคภูมิใจในตนเอง การมีพัฒนาการ ทางสติปัญญา และความเป็นอยู่ที่ดี (Omarkhanova et.al., 2024) รูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ทั้ง การสื่อสารกับครู การ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน หรือการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน ล้วนช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ และความนับถือตนเอง ซึ่งเป็น องค์ประกอบสำคัญของพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ (Sharma, 2024) ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนใน การสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน (Wildmon et.al., 2024) แม้ว่าผู้ปกครองอาจเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ เช่น เวลาในแต่ละวันที่จำกัดจากภาระหน้าที่ต่างๆ แต่การสื่อสารที่ดีและการมีส่วน

ร่วมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีสุขภาพ และมีความสุขในการเรียนรู้ (Cruickshank, 2024)

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมที่ไม่สมดุลของผู้ปกครองนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบได้ การที่ผู้ปกครองเข้ามาจัดการหรือควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรืออารมณ์ของเด็กมากเกินไป อาจขัดขวางการพัฒนาความเป็นอิสระและความสามารถในการควบคุมตนเองได้ (Dotterer, 2022) ความคาดหวังที่สูงเกินควรของผู้ปกครองยังอาจสร้างความเครียดและความวิตกกังวลซึ่งบั่นทอนสุขภาพจิตของเด็ก (Backman et.al., 2024) นอกจากนี้การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพระหว่างครอบครัวและโรงเรียน หรือความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกัน อาจทำให้ปัญหาเหล่านี้รุนแรงขึ้น ส่งผลเสียต่อทักษะทางสังคม การควบคุมอารมณ์ของเด็ก และสร้างความตึงเครียดในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Zou, 2023) ซึ่งอาจซ้ำเติมด้วยการขาดความเข้าใจและการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมที่ไม่เหมาะสมของผู้ปกครอง (Omarkhanova et.al., 2024) ยิ่งไปกว่านั้น ความคาดหวังทางสังคมที่กดดันให้พ่อแม่ โดยเฉพาะแม่ที่ต้องทุ่มเทกับการดูแลบุตรหลานให้ประสบความสำเร็จทางวิชาการ อาจทำให้ละเลยพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ที่สำคัญไม่แพ้กัน (Rachel B & Hodkinson P, 2022) ทั้งนี้ งานศึกษาของ Backman et.al. (2024) ยังระบุถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ก็อาจส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กได้เช่นกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงควรคำนึงถึงความสมดุลและรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพัฒนาการของบุตรหลาน

ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีคุณภาพ คือรากฐานสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งส่งผลดีต่อทั้งครูและโรงเรียนในภาพรวม เมื่อการมีส่วนร่วมเกิดจากความตั้งใจและการวางแผนอย่างรอบคอบ ย่อมนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเชิงบวกอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของครูและโรงเรียน ดังนี้

ผลกระทบต่อครู

การที่ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในกระบวนการศึกษาส่งผลดีต่อครูอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งด้านประสิทธิภาพวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยช่วยส่งเสริมความร่วมมือ เสริมสร้างความสัมพันธ์ และสนับสนุนการสื่อสารที่มีคุณภาพระหว่างกัน (Zou, 2023) ครูจะเข้าใจบริบทชีวิตที่บ้าน ความต้องการ และความคาดหวังของผู้ปกครองได้ดีขึ้น นำไปสู่การปรับใช้แนวทางการสอนที่เป็นส่วนตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Oranga et.al., 2023) การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งจุดเด่นและประเด็นที่ต้องพัฒนา ช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม และตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างตรงจุด (Wahyuni & Mangunsong, 2022; Cruickshank, 2024) นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองช่วยเสริมแรงการเรียนรู้ที่บ้านยังช่วยลดภาระงานของครู โดยเฉพาะการติดตามผลการเรียนและการให้คำปรึกษา ทำให้ครูมีเวลาทุ่มเทให้การสอนและพัฒนาการเรียนการสอน (Wildmon et.al., 2024; Wahyuni & Mangunsong, 2022) ยิ่งไปกว่านั้น การที่ผู้ปกครองร่วมในกระบวนการตัดสินใจของโรงเรียนและกิจกรรมอาสาสมัคร ยังช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นชุมชนและความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลดีต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู และลดความเครียดจากการจัดการปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนหรือการสื่อสารกับผู้ปกครองที่มีความคาดหวังสูง (Oranga et.al., 2023)

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็มีความท้าทายเช่นกัน ช่องว่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์กับที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งมักเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลาหรือการขาดความตระหนักของผู้ปกครอง อาจทำให้ครูต้องหาวิธีเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ (Wildmon et.al., 2024) ความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างครอบครัวและโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังของผู้ปกครองรุกร้าอิสระทางวิชาชีพของครู อาจส่งผลให้ครูเครียดได้ (Zou, 2023) ดังนั้น การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอและเปิดเผยตลอดการศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ลดความกังวลของผู้ปกครอง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Oranga et.al., 2023) แม้โดยรวมแล้วการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นประโยชน์ แต่ความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างทุกฝ่าย จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้าน

เพื่อให้โรงเรียนสามารถสนับสนุนครูในการจัดการกับความสัมพันธนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้อง (Sharma, 2024)

ผลกระทบต่อโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในหลากหลายมิติ โดยช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ นำไปสู่สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ดีขึ้น (Oranga et.al.,2023) โดยโรงเรียนจะได้รับจากการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1.การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยยกระดับประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมด และส่งเสริมวัฒนธรรมการแบ่งปันและความรับผิดชอบ (Sharma, 2024)

2.การร่วมมือกับชุมชนที่ยั่งยืน โดยผู้ปกครองสามารถเป็นอาสาสมัคร ร่วมบริจาคทรัพยากร และให้คำแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเหล่านี้นำไปสู่ทรัพยากรและการสนับสนุนที่เพิ่มขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสร้างเครือข่ายสนับสนุนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ (Zou, 2023; Wildmon et.al., 2024)

3.ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของโรงเรียน สะท้อนผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างแข็งขัน ซึ่งอาจดึงดูดนักเรียนใหม่ และสร้างความมั่นคงให้กับโรงเรียนในระยะยาว (Zou,2023)

4.การพัฒนานโยบายและการบริหารจัดการโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยโรงเรียนจะได้รับข้อมูลเชิงลึก และข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าจากผู้ปกครอง ซึ่งสามารถนำไปร่วมการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย (Wildmon et al., 2024)

แม้จะมีประโยชน์มากมาย แต่ช่องว่างระหว่างระดับการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์และระดับการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจริงของผู้ปกครอง ซึ่งมักเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลาและการขาดความตระหนักรู้ เป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญ และแก้ไขโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ เช่น โครงการอบรมผู้ปกครองและการเข้าถึงชุมชน (Wildmon et al., 2024) การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างจริงจัง จะช่วยให้โรงเรียนสามารถเพิ่มศักยภาพของนักเรียนและส่งเสริมวัฒนธรรมความเป็นเลิศทางวิชาการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนโรงเรียนโดยรวม (Sharma, 2024)

ผลกระทบต่อผู้ปกครอง

งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการศึกษาของบุตรหลานเผยให้เห็นภาพที่ซับซ้อน สะท้อนทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อตัวผู้ปกครองเอง แม้โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการของเด็ก แต่มีงานวิจัยบางชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่าสำหรับผู้ปกครองแล้ว อาจได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป

ผลกระทบเชิงบวกต่อผู้ปกครอง

การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาของบุตรหลาน ไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อเด็กแล้ว แต่ยังสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อตัวผู้ปกครองเองอย่างมีนัยสำคัญในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์กับบุตรหลานและโรงเรียนที่ดีขึ้น ตลอดจนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มพูนขึ้น ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและบุคลากรของโรงเรียน ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นได้ (Sharma, 2024) สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความสามารถในการพูดคุยเรื่องการเรียนกับบุตรหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการตัดสินใจของโรงเรียน เช่นการประชุมผู้ปกครอง การเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ หรือการร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา ยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สร้างเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขึ้น และก่อให้เกิดระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อบุตรหลาน แต่ยังทำให้ผู้ปกครองรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับในสังคมอีกด้วย(Wildmon et.al., 2024; Cruickshank, 2024) ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ผู้ปกครองจะมีความมั่นใจในตนเองและในความสามารถที่จะสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาการของบุตรหลานได้ดียิ่งขึ้น (Omarkhanova et.al., 2024) ผู้ปกครองที่เคยรู้สึกไม่มั่นใจใน

การช่วยเหลือบุตรหลานทำการบ้าน หรือสื่อสารกับครู จะเริ่มรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถและมีความมั่นใจมากขึ้นเมื่อได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนี้ยังส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันต่อความสำเร็จทางการศึกษา และกระชับความสัมพันธ์และความผูกพันในครอบครัวให้แน่นแฟ้นขึ้น (Sharma, 2024) ดังนั้น การใช้เวลาร่วมกันในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน จึงเป็นโอกาสในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และส่งเสริมความใกล้ชิดภายในครอบครัว

ยิ่งไปกว่านั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลานยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พัฒนาตนเองในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทักษะและกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตร การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหา หรือการได้รับความรู้และข้อมูลใหม่ๆ จากการอบรมหรือกิจกรรมของโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Sharma, 2024) และอาจเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ปกครองแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองเพิ่มเติม เช่น การศึกษาต่อหรือการพัฒนาทักษะอาชีพ (Bracke & Corts, 2012) ท้ายที่สุดแล้ว ผลลัพธ์ทางการศึกษาและอาชีพที่ดีขึ้นของบุตรหลานในอนาคต อันเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ยังอาจช่วยลดภาระทางการเงินของครอบครัวในระยะยาว (Harbola & Dutt, 2024) โดยสรุป การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของบุตรหลาน เป็นการลงทุนที่มีหลายมิติ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และสังคม ในระยะยาว และส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปกครองเอง

ผลกระทบเชิงลบและความท้าทายต่อผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยทั่วไปจะส่งผลดีต่อบุตรหลาน แต่สำหรับตัวผู้ปกครองเองก็อาจเผชิญกับผลกระทบเชิงลบและความท้าทายได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพจิต ความสัมพันธ์กับบุตรหลาน และภาระหน้าที่ การมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะเมื่อควบคู่กับความคาดหวังที่สูงเกินไป อาจนำไปสู่ความตึงเครียด ความเหนื่อยหน่าย และยิ่งเมื่อผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้ปกครองก็อาจเกิดความรู้สึกผิดหวังและท้อแท้ (Li et al. 2023) ผู้ปกครองอาจรู้สึกกดดันจากทั้งความคาดหวังของสังคม โรงเรียน หรือแม้กระทั่งจากตัวผู้ปกครองเอง ที่จะต้องรักษาระดับการมีส่วนร่วมที่สูง แม้ว่าจะเห็นการพัฒนาในตัวบุตรหลานเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะเครียดเรื้อรังและความรู้สึกหมดไฟได้ แม้โรงเรียนจะมีเจตนาดีในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม แต่ก็อาจกลายเป็นภาระเพิ่มเติมสำหรับผู้ปกครองบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร หรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษา (Sharma, 2024) สถานการณ์เหล่านี้อาจทำให้ผู้ปกครองรู้สึกไม่เพียงพอ วิตกกังวล หรือรู้สึกผิดที่ไม่สามารถทำตามความคาดหวังได้

นอกจากนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมที่ไม่เหมาะสม เช่น การควบคุมการเรียนรู้ของบุตรหลานมากเกินไป การแทรกแซงการทำงานของครู หรือการเปรียบเทียบบุตรหลานกับผู้อื่น ก็อาจสร้างความกดดัน และบั่นทอนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลาน ส่งผลให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าคุณพยายามของตนเองส่งผลเสียมากกว่าผลดี (Li et al., 2023) ตามทฤษฎีพฤติกรรมที่มีแผนของ Fishbein and Ajzen (1985) แม้ว่าผู้ปกครองจะมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม แต่การขาดขาดทรัพยากรและการสนับสนุน หรือการรับรู้ว่าคุณรอบข้างไม่ได้ให้ความสำคัญ ก็อาจเป็นอุปสรรคสำคัญ (Bracke & Corts, 2012) ความคาดหวังที่สูงจากทุกฝ่าย รวมถึงภาระหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อาจสร้างความเครียดและความวิตกกังวลให้กับผู้ปกครอง และอาจกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทำให้เกิดความขัดแย้งในระหว่างความต้องการที่จะสนับสนุนบุตรหลาน กับความกังวลว่าตนเองกำลังกดดันเด็กมากเกินไป หรือละเลยภาระหน้าที่อื่นๆ เช่น การงาน หรือครอบครัว (Li et al. , 2023; Peng et.al., 2023)

ดังนั้น โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสมดุล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบที่เหมาะสม คำนึงถึงความหลากหลายของบริบท และให้การสนับสนุนที่จำเป็น เช่น การอบรม การให้คำปรึกษา และการเข้าถึงทรัพยากร เพื่อป้องกันผลกระทบเชิงลบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปกครอง (Sharma, 2024) เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียน และไม่ควรสร้างภาระหรือความกดดันให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป

สรุปผล

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการศึกษาของบุตรหลานในบทความนี้ได้เผยให้เห็นถึงอิทธิพลอันกว้างขวางและซับซ้อนอย่างรอบด้าน ที่ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว และสุขภาวะของผู้ปกครองเอง จากการทบทวนและวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ารูปแบบและคุณภาพของการมีส่วนร่วมมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าปริมาณของการมีส่วนร่วม และเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลที่แท้จริง โดยมีข้อค้นพบที่สนับสนุนสมมติฐานว่า การมีส่วนร่วมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท จะนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวกได้อย่างชัดเจน

ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อบุตรหลานและระบบการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่งผลใน 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1. ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีส่วนร่วมที่เหมาะสมและมีคุณภาพช่วยเพิ่มคะแนน ผลสอบ ความเข้าใจ ทักษะคิดวิเคราะห์ และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รวมถึงแรงจูงใจและความตั้งใจเรียน 2. ผลต่อพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ ส่งเสริมการจัดการอารมณ์ ความสัมพันธ์ที่ดี และการปรับตัวสังคม แต่หากมีส่วนร่วมมากเกินไปหรือละเมิดความเหมาะสมตามวัย อาจทำให้เกิดความเครียดและลดทอนพัฒนาการด้านอื่น 3. ผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน การสื่อสารที่เปิดกว้างและสม่ำเสมอช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ส่งเสริมการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและบรรยากาศการทำงาน of ครู 4. ผลต่อผู้ปกครอง ด้านบวกคือพัฒนาความรู้ ทักษะสื่อสาร เครือข่ายสังคม และความมั่นใจในการช่วยเหลือบุตรหลาน ด้านลบคือความเครียด ความเหนื่อยล้า และผลกระทบต่อสุขภาพกายใจ หากมีส่วนร่วมมากเกินไปหรือไม่สมดุล 5. ความสำคัญของความสมดุลในการมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพขึ้นกับคุณภาพและความเหมาะสมกับวัย ความต้องการเด็ก และบริบทครอบครัว ไม่ใช่แค่จำนวนครั้งหรือเวลาที่เข้าร่วม 6. ความซับซ้อนของบริบทเด็กและครอบครัว ผลกระทบขึ้นกับปัจจัยแวดล้อม เช่น วัฒนธรรม สถานะเศรษฐกิจ-สังคม และความต้องการเฉพาะของเด็ก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ไม่เป็นเส้นตรงเสมอไป

ข้อเสนอแนะ

1.การสร้างสมดุลระหว่างการสนับสนุนและการปล่อยให้เด็กพัฒนาตนเอง

1.1 สำหรับผู้ปกครอง ควรเน้นบทบาทการเป็นผู้สนับสนุนที่คอยชี้แนะ ไม่ใช่ผู้ควบคุม เช่น การชี้แนะแนวทางการทำการบ้าน มากกว่าการทำให้ทั้งหมด พร้อมเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดในขอบเขตที่ปลอดภัย

1.2 สำหรับโรงเรียน/ ครู ควรสนับสนุนด้วยการจัดการอบรมหรือพัฒนาคู่มือให้คำปรึกษาผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นอิสระอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมของเด็ก และวิธีการสร้างความสมดุลระหว่างการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2.พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย และปรับให้เหมาะสมกับบริบทได้

2.1 สำหรับผู้ปกครอง ควรเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ตนเองสามารถทำได้อย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว เช่น หากมีภาระหน้าที่ และมีเวลาจำกัด อาจเน้นการมีส่วนร่วมผ่านการสื่อสารออนไลน์ หรือการให้ความสนับสนุนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 สำหรับโรงเรียน/ ครู ควรจัดกิจกรรมที่เข้าถึงได้ง่าย และมีทางเลือกหลากหลาย เช่น การประชุมแบบผสมผสานทั้งในรูปแบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) หรือการให้ข้อมูลผ่านสื่อที่หลากหลาย เช่น ไลน์ดิจิทัล หรือคู่มือลักษณะเป็นเล่ม รวมถึงการให้การสนับสนุนที่เน้นกับความต้องการเฉพาะของผู้ปกครอง เช่น การให้คำปรึกษาแก่รายบุคคล

3.ส่งเสริมการสื่อสารและความร่วมมือที่แข็งแกร่งระหว่างบ้านและโรงเรียน

3.1 สำหรับผู้ปกครอง ควรใช้ช่องทางการสื่อสารที่โรงเรียนจัดให้เพื่อติดต่อสอบถาม แสดงความคิดเห็น หรือแจ้งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับบุตรหลานอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเข้าร่วมการประชุมตามวาระที่สำคัญ

3.2 สำหรับโรงเรียน/ ครู ควรสร้างช่องทางการสื่อสารสองทางที่ใช้งานได้สะดวกและเข้าถึงง่าย เช่น การแจ้งข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ การนัดหมายเพื่อพูดคุยเป็นรายบุคคลผ่านทางช่องทางการติดต่อที่หลากหลาย นอกจากนี้ โรงเรียนและครูควรจะเป็นริเริ่มในการสื่อสารเชิงรุก เพื่อสร้างความไว้วางใจและลดความกังวลของผู้ปกครอง

4.การดูแลสุขภาวะของผู้ปกครอง และการให้การสนับสนุนที่จำเป็น

4.1 สำหรับผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงขีดจำกัดของตนเอง ไม่เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น และรู้จักขอความช่วยเหลือหรือรับคำปรึกษาเมื่อเผชิญกับความเครียดจากการมีส่วนร่วมนี้

4.2 สำหรับโรงเรียน/ ครู ควรเข้าใจถึงข้อจำกัดและบริบทของผู้ปกครองแต่ละราย และเสนอแผนการสนับสนุนที่มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมได้โดยไม่เป็นการสร้างภาระเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพมหานคร.พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Omarkhanova, A., Sugiralina, A., Yesbergen, N., & Adikhanov, I. (2024). Investigating the impact of parental involvement on student academic achievement. *Billim Scientific and Pedagogical Journal*, 109(2), 43–52. <https://doi.org/10.59941/2960-0642-2024-2-43-52>.

Li, A., Cheng, S., & Vachon, T. E. (2023). Too much of a good thing? Testing the curvilinear relationship between parental involvement and student outcomes in elementary school. *Social Forces*, 101(3), 1230–1257. <https://doi.org/10.1093/sf/soac001>

Dotterer, A. M. (2022). Diversity and complexity in the theoretical and empirical study of parental involvement during adolescence and emerging adulthood. *Educational Psychologist*. <https://doi.org/10.1080/00461520.2022.2129651>

Backman, H., Lahti, K., Laajasalo, T., Kaakinen, M., & Aronen, E. T. (2024). Positive parenting and adolescent prosocial behaviour – a mediation analysis with representative data. *International Journal of Adolescence and Youth*, 29(1). <https://doi.org/10.1080/02673843.2024.2374426>

Bacsikai, K., Alter, E., Dan, B. A., Vályogos, K., & Pusztai, G. (2024). Positive or Negative and General or Differentiated Effect? Correlation between Parental Involvement and Student Achievement. *Education Sciences*, 14(9), 941. <https://doi.org/10.3390/educsci14090941>

Bracke, D., & Corts, D. (2012). Parental involvement and the theory of planned behavior. *Education*, 133(1), 188–201.

Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Reading, MA: Addison-Wesley

Goshin, M., Dubrov, D., Kosaretsky, S. & Dmitry G. (2021) The Strategies of Parental Involvement in Adolescents' Education and Extracurricular Activities. *J Youth Adolescence* 50, 906–920 <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01399-y>

Hanson, R. and Pugliese, C. (2020). Parent and Family Involvement in Education: 2019 (NCES 2020-076).

- U.S. Department of Education. Washington, DC: National Center for Education Statistics. Retrieved from <http://nces.ed.gov/pubsearch/pubsinfo.asp?pubid=2020076>
- Harbola, V. & Dutt, S. (2024). Evaluating the Long-Term Effects of Parental Involvement in Child's Education. *International Journal of Indian Psychology*, 12(2), 650-659. DOI:10.25215/1202.065
- Ho, Esther Sui – chu (2007). Students' self-esteem in an Asian educational system: contribution of parental involvement and parental investment. *School Community Journal*, 13(1), 65 - 84
- LaRosa, K., Ogg, J. A., Dedrick, R., Suldo, S., Rogers, M., Laffoon, R., & Weaver, C. (2023). Parent Involvement in Education as Predictors of Social-Emotional Strengths in Kindergartners. *School Psychology Review*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/2372966X.2023.2194845>
- Li, X., Zhang, Y., & Chen, H. (2023). The unintended consequences of excessive parental involvement on children's academic and emotional development. *Journal of Educational Psychology*, 115(4), 589–605.
- Maimad, M. T., Dupa, H. J. P., & Villegas, J. P. (2023). Parental Involvement and Academic Achievement: Keys to Translating No Poverty and Quality Education SDGs in Philippine Peripheral Communities. *Journal of Teacher Education from Sustainability*, 25(2), 76-88
- Marsha, Cruickshank. (2024). Enhancing Academic Performance in Primary Schools: The Crucial Role of Parental Involvement. *International journal of science and research*.13(1) <https://dx.doi.org/10.21275/SR24107061204>
- Oranga, J., Matere, A., & Nyakundi, E. (2023). Importance and Types of Parental Involvement in Education. *Open Access Library Journal*, 10(8), 1-9. <http://dx.doi.org/10.4236/oalib.1110512>.
- Osiba, L. D. (2024). Teacher management and parents' support on inclusive education. *IJRP*. 141(1), 116-125 <https://doi.org/10.47119/IJRP1001411120245999>
- Peng, S., Li, H., Xu, L., Chen, J., & Cai, S. (2023). Burden or empowerment? A double-edged sword model of the efficacy of parental involvement in the academic performance of Chinese adolescents. *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, 1–12. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04589-y>
- Rachel B & Hodkinson P. (2024). The distribution of ‘educational labor’ in families with equal or primary career fathers. *British Journal of Sociology of Education*, 43(7), 995–1011. <https://doi.org/10.1080/01425692.2022.2114426>
- Ramesh Sharma. (2024). The Effects of Parental Involvement on Student Academic Success. *Global International Research Thoughts*, 12(1), 43–48. <https://doi.org/10.36676/girt.v12.i1.111>
- Kushwaha & Ahmad.(2024) .An Association between Socioeconomic Status and Parental Engagement in Enhancing Academic Achievement in Children with Intellectual Disabilities. *Library Progress International*, 44(3), 3272-3280
- Utami, Alma Yulia (2022). The Role of Parental Involvement in Student Academic Outcomes. *Journal of Education Review Provision* 2 (1):17-21.

Wahyuni, C., & Mangunsong, F. M. (2022). *Parental Involvement and the Achievement of Students With Special Education Needs in Indonesia*. *Exceptionality Education International*, 32(1), 14-34.

DOI: <https://doi.org/10.5206/eei.v32i1.14871>

Wildmon, M., Anthony, K., & Kamau, Z. (2024). Identifying and navigating the barriers of parental involvement in early childhood education. *Current Issues in Education*, 25(1).

DOI: <https://doi.org/10.14507/cie.vol25iss1.2146>

Zou, Zhiwen. (2023). *Family-School Communication: How Conflict between Family and School Expectation Influences Children's Development*. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 12, 241-246. DOI: <https://doi.org/10.54097/ehss.v12i.7647>